

فیلم فجر و فرصت‌هایی که تهدید شدند

عباس کریمی عباسی / کارشناس سینما

اول اینکه جشنواره فیلم فجر و بترین سالانه تولیدات کشور است که رونق آن منجر به گردش اقتصاد سینما در سال آینده و تأمین نقدینگی اهالی آن خواهد شد و متأسفانه برخی با خط کشی حضور یا غیبت خود در جشنواره این موضوع را تبدیل به تهدیدی کرده‌اند که تبعات منفی تولید آن را در سال آینده شاهد خواهیم بود.

در نمای دور تری از این اتفاق، شاهد اظهار نظرات مختلف مثبت و منفی درباره جشنواره فیلم فجر امسال هستیم که برخی از آنها موجب تحریک احساسات اهالی دیگر سینما در پیوستن به آن تصمیم می‌شود. متأسفانه اغلب این تصمیمات بدون اندیشه و فقط از روی برانگیختگی روحی زودگذر و به تقلید از دیگران و پیوستن به آنهاست بدون آنکه صاحب تصمیم، به تبعات آتی آن بیندیشد که حذف از رویدادهای فرهنگی یا حتی حضور احساساتی به واسطه فقدان حضور برخی دیگر منجر به سابقه ذهنی جامعه هنری از آن فرد در تصمیم‌گیری‌های آینده خواهد شد، چرا که هر تولیدی نیاز به انتخاب دارد و این انتخاب عوامل تولید بر اساس کارنامه قبلی آنها انجام می‌شود. برای مثال برای انتخاب بازیگر یا کارگردان یک پروژه ابتدا افرادی که حضور فعالتری داشته‌اند به ذهن تهیه‌کننده می‌رسد تا کسانی که از کار دور بوده‌اند و در خاطر نمانده‌اند.

نکته دیگر این که جشنواره فیلم فجر جذابترین رویداد هنری کشور است که از ابتدا قرار بود و بترین سینمای انقلاب اسلامی باشد و برای همین نخستین دوره آن فجر نام گرفت و در ایام دهه فجر نیز برگزار شد. رفته رفته این جشنواره با تغییرات فرهنگی و اجتماعی تغییر ماهیت داد و به و بترین یکساله سینمای ایران تبدیل شد. این شد که همه سینماگران سعی می‌کردند تا تولید خود را به این جشنواره برسانند و در رقابت پیش رو بیشترین سیمرغ‌ها را شکار کنند.

در این سال‌های رفته، تحولات مختلف دیگری هم روی داد که چندان مهم نبود و از آن جمله می‌توان به جدایی بخش بین‌الملل و برگزاری آن در تاریخی دیگر و پیوستن دوباره آن در دولت جدید نام برد که مسئله مهمی به شمار نمی‌رود.

به هر روی، امسال جشنواره دچار کاهش مشارکت برخی از سینماگران و به ویژه منتقدان سینمایی شده که در شق دوم به صورت رسمی از سوی دبیر انجمن منتقدان سینمایی انجام شده و از دلایل متعدد این موضوع که بگذریم تبعاتی را ایجاد کرده که موجب تصمیم‌گیری‌های عجولانه از سوی مدیران جشنواره شده است.

یکی از این تصمیمات - که به نظر می‌رسد برای بالا بردن مشارکت تهیه‌کنندگان سینما برای حضور فیلمشان در جشنواره است - دادن امتیاز اولویت‌اکران به فیلم‌هایی است که در جشنواره شرکت کنند. با توجه به رکود سال‌های سینما به دلیل اوضاع اجتماعی و سیاسی و حتی اقتصادی جامعه، این موضوع نه تنها امتیاز محسوب نمی‌شود که خود موجب منع شرکت در جشنواره خواهد شد چرا که تهیه‌کنندگان با وجود اوضاع فعلی راغب‌ترند فیلم خود را در شرایط ایستاتری اکران کنند تا به فروش بیشتر و جذب مخاطب بالاتر بینجامد. اشتباه دیگری که در زمینه فیلم فجر امسال صورت گرفته انتخاب دبیر آن است که تجربه قبلی برای برگزاری جشنواره حساس امسال ندارد بماند که - و رای در سست و غلط بودن این نگاه - به دلیل تفاوت تفکر سیاسی با برخی از سینماگران و منتقدان، خود رادعی بر سر ورود طیف خاصی از فیلم‌ها به جشنواره به صورت خودخواسته از سوی عوامل آنهاست.

همه این موارد جدا از دلایل، برای یک جشنواره که چهل سالگی را گذرانده نکته‌ای منفی است که در صورت ادامه این مسیر قهقراپی اندک جذابیت باقیمانده خود را هم از دست خواهد داد.

سازمان مجاهدین خلق به ایران پس از اعلام پایان جنگ نه تنها رزمندگان را غافلگیر کرده بلکه باور به پایان ۸ سال دفاع و خروج از وضعیت نظامی هنوز برای همه مردم دشوار است. جشنواره فیلم فجر اما بدون وقفه در طول ۷ سال برگزار شده است بدون آن که یک بار از آن تخلف شده باشد.

در طول این سال‌ها، ساختار آن تکامل بیشتری پیدا کرده و سینمای ایران به این باور مندی رسیده است که می‌تواند فرهنگ را به عنوان عنصری کنشگر، جدی و مؤثر در اوضاع کشور مطرح کند. موفقیت‌های برخی کارگردان‌ها همچون عباس کیارستمی و آثارشان در جشنواره‌های بین‌المللی در امتداد سیاست‌های بنیاد سینمایی فارابی، اعتماد به نفس بیشتری به بدنه و مخاطبان سینمای ایران داده است. حالا ۷ سال از تجربه صف‌های طولانی برای خرید بلیت‌های فجر، احساس تعهد تولیدکنندگان به برگزاری پرشور جشنواره خودشان و احساس هویت مدیریت کشور در برخورداری از یک ظرفیت بزرگ فرهنگی می‌گذرد و همه چیز شبیه آن است که گویی هیچ کس به یاد نمی‌آورد روزی جشنواره

در نمای دور تری از این اتفاق، شاهد اظهار نظرات مختلف مثبت و منفی درباره جشنواره فیلم فجر امسال هستیم که برخی از آنها موجب تحریک احساسات اهالی دیگر سینما در پیوستن به آن تصمیم می‌شود. متأسفانه اغلب این تصمیمات بدون اندیشه و فقط از روی برانگیختگی روحی زودگذر و به تقلید از دیگران و پیوستن به آنهاست بدون آنکه صاحب تصمیم، به تبعات آتی آن بیندیشد

جشنواره‌ای می‌شود که قرار است در رده جهانی، رویکردها و نگاه‌های ملت انقلابی ایران را در خارج از مرزها به نمایش بگذارد. حضور «مرگ بزدگرد» بهرام بیضایی، «حاجی واشنگتن» علی حاتمی، «خط قرمز» مسعود کیمیایی در کنار «دادا»ی ایرج قادری و «جنگ اطهر» محمدعلی نجفی، نشان از تسلط نگاهی باز و مشارکت‌دهنده گروه‌های مختلف پیش از انقلاب و استعدادهای متولدشده پس از آن دارد. جشنواره در این دوره غیررقابتی برگزار می‌شود و در بخش «آما تور»، چند دیپلم افتخار به تعدادی فیلم اهدا می‌شود. اولین دوره جشنواره فجر، بیش از آن که برای خودش بحران باشد، برای صحنه فرهنگ و هنر و خصوصاً سینمای کشور حتی در بچیوجه بحران‌های سیاسی و اقتصادی و نظامی، یک فرصت بزرگ می‌سازد.

هفتمین دوره جشنواره فیلم فجر سال ۱۳۶۷

از روز بیست و نهم مرداد که بالاخره با امضای قطعنامه ۵۹۸ جنگ حزب بعث عراق با ایران به پایان رسیده است تا آغاز دهه فجر تنها ۵ ماه می‌گذرد. عملیات مرصاد و تهاجم

نخستین دوره جشنواره فیلم فجر سال ۱۳۶۱

دبیر: حسین و خوشروی

جنگ ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ آغاز شده است و حالا با گذشت بیش از دو سال، ایران یک پیروزی بزرگ و قطعی در عملیات فتح‌المبین را از سر گذرانده و بعد دو عدم توفیق در عملیات رمضان و والفجر مقدماتی را هم تجربه کرده است. ساختارهای برآمده از انقلاب اسلامی در حوزه‌های مختلف سیاسی و فرهنگی هنوز در حال جاافتادن هستند و نهاد‌های نظامی با ورود ناگهانی به جنگ تازه دارند خودشان را پیدا می‌کنند. زنجیره ترورهای سران نظام به تازگی فرونشسته و دولت به ریاست سید علی خامنه‌ای و نخست‌وزیری میرحسین موسوی، جاافتاده است. حالا شاخه‌های فرهنگی ساختار نظام تازه برآمده از انقلاب اسلامی، فرصت کرده‌اند به رویدادهای بزرگ‌تر بیندیشند و نقش خود را در پازل جمهوری اسلامی کنشگرانه‌تر پی بگیرند. چرخ سینما که می‌چرخد اما به آرامی در حال پیدا کردن ذائقه مخاطب عام خود از یک سو و مخاطبان خاصش در حوزه مدیریت فرهنگی است، حالا صاحب